

Opis źródła:

Ze wspomnień jest autobiografią Josepha Conrada, czyli Józefa Korzeniowskiego. Wydana została w 1912 roku w języku angielskim, zaś w języku polskim wydano *Ze Wspomnień* w 1934 roku. Conrad napisał autobiografię głównie przez wzgląd na to, że został zaatakowany przez jednego z publicystów, który zaatakował go, że ten opuścił własny kraj i pisał w języku nabytym. Poniższy tekst źródłowy jest fragmentem rzeczowej autobiografii, w którym Conrad stara się dokonać analizy szeroko rozumianej „polskości”, za pomocą wspomnień dotyczących jego młodości na ziemiach polskich. Stara się również określić inne cechy typowo polskie oraz atmosferę domu, w jakim się wychował. Definiuje również w kilku słowach patriotyzm, jak również odnosi się do dwóch największych polskich powstań.

Miejsce i data wydania:

Warszawa, 1934 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Brak informacji o miejscu przechowywania oryginału. Wersję cyfrową odnaleźć można:

[https://pl.wikisource.org/wiki/Ze_wspomnie%C5%84_\(Conrad,_1934\)](https://pl.wikisource.org/wiki/Ze_wspomnie%C5%84_(Conrad,_1934))

Tekst źródła (fragment):

Tak zwany w literackim świecie „słowiański duch“ jest absolutnie obcy polskiemu temperamentowi z jego tradycją wolności, jego rycerskim poglądem na moralne węzidła i przesadnym szacunkiem dla praw jednostki; pominąwszy już ten ważny fakt, że polska umysłowość, zachodnia z natury, kształtowała się na wzorach włoskich oraz francuskich, sympatyzując zawsze, jak świadczy historia, nawet w sprawach religijnych, z najbardziej liberalnymi prądami myśli europejskiej. Bezstronny pogląd na ludzkość, we wszystkich jej fazach wspaniałości i nędzy, a przytem szczególny szacunek dla praw tych, co na tej ziemi pozbawieni są przywilejów, szacunek nie wypływający z pobudek mistycznych, lecz oparty na gruncie prostego koleżeństwa i uczciwej wzajemnej pomocy — oto zasadnicze rysy duchowej atmosfery w domach, pod których dachem spędziłem niespokojne dzieciństwo; a rysy te wypływają z wewnętrznych głębokich przekonań, niewzruszonych i konsekwentnych, bardzo dalekich od tego humanitaryzmu, co wydaje mi się tylko kwestją niepoczytalnych nerwów lub chorobliwego sumienia. [...]

Nie mogę doprawdy pojąć, dlaczego w całej Europie określano jako „rewolucje“ polskie powstania z lat 1831 i 1863. Te powstania były poprostu buntami przeciw obcej przemocy. Nawet sami Rosjanie nazywali je rokoszami, co z ich punktu widzenia było ścisłą prawdą.

Ojciec mój nie był bardziej rewolucyjny od innych Polaków zajętych przygotowaniem ruchu z 1863, to jest nie pracował nad zniszczeniem żadnego społecznego czy politycznego systemu. Był poprostu patriotą, jak człowiek który wierzy w ducha narodu i nie może znieść, aby ten duch cierpiał niewolę.

Słowniczek pojęć

Joseph Conrad - https://pl.wikipedia.org/wiki/Joseph_Conrad

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. W jaki sposób Joseph Conrad definiuje „słowiańskiego ducha”? Czym on jest dla autora *Ze Wspomnień*?
2. Jak autor definiuje polskość? Czym jest ona dla niego? Podaj przykłady z tekstu.
3. Dlaczego na Zachodzie Europy określano powstania polskie mianem rewolucji? Z czego wynikała różnica w rozumieniu tych dwóch określeń? Jakie podejście w tym temacie prezentuje autor tekstu źródłowego?
4. Jakie dzieło Josepha Conrada jest najbardziej znane? Jaki nurt w literaturze reprezentował Joseph Conrad?

Wskazówki:

Należy pamiętać, że Joseph Conrad urodził się w powiecie żytomierskim, w Bedryczowie. Jego ojciec był pisarzem, stąd też zamiłowanie młodego Korzeniowskiego do późniejszej działalności pisarskiej. Ponadto Conrad przyswoił głębokie postawy patriotyczne, bowiem jego ojciec był także działaczem niepodległościowym oraz społecznym. Conrad wiedział więc czym jest patriotyzm, bowiem w takim duchu był wychowany. Znał również różnicę pomiędzy rewolucją a powstaniem, gdzie zachodnioeuropejskie nacje nie odróżniały tych terminów. Conrad, przez splot wydarzeń, podróżował po świecie, poznając inne narody i ich kulturę, by ostatecznie trafić do Brytyjskiej marynarki handlowej, odbyć wyprawę do Afryki i, ostatecznie, osiąść na Wyspach Brytyjskich. Tam zajął się już pisarstwem i z tego utrzymywał się do końca życia.

Jego rodzina aktywnie uczestniczyła w powstaniu styczniowym, jak również wcześniej, w listopadowym, za co został im odebrany majątek.

Najważniejsze cezury:

21 listopada 1857 – Narodziny Josepha Conrada

1861 – przeprowadzka całej rodziny do Warszawy. Rozpoczęcie działalności konspiracyjnej, aresztowanie ojca Josepha Conrada i zesłanie go wraz z żoną w głąb Rosji.

1863 – wybuch powstania styczniowego

1869 – śmierć ojca Josepha Conrada – Apollona Korzeniowskiego

18 sierpnia 1884 – otrzymanie brytyjskiego obywatelstwa przez Conrada

1890 – wyprawa do Afryki, która zainspirowała pisarza do napisania *Jądra Ciemności*

1924 – śmierć Josepha Conrada

Literatura pomocnicza:

Najder Z., *Życie Josepha Conrada Korzeniowskiego*, Warszawa 1996.

Jasanoff M., *Joseph Conrad i narodziny globalnego świata*, Poznań 2018.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk